

Gyakorlati fogások és eljárások

A szemléltető képek céltudatos felhasználása.

A kép az iskola munkájában mindig nagy szerepet játszott, mint a szemléltetés eszköze. Az újabb pedagógiában ugyan hangoztatják, hogy a szemléltetés lehetőleg természetben történjék; sokkal többet ér egy igazi szüretet megnézni és végigélni, mint azt képen „elképzeltetni”. Ez tényleg így van. Vannak azonban olyan dolgok, amelyek már nem állíthatók a gyermekek elé, mivel vagy a régmúlt időben történtek (pl. történelmi események), vagy pedig a nagy távolság akadályoz meg a szemlélésben (pl. hazánk tájainak szemléltetése stb.) Ezen akar segíteni a kép, amely azonban feltétlenül művészi hatásu legyen. Ma már alig látunk iskolát, amelynek tantermeiben ott nem volnának a szemléltető képek sorozatai. Vannak azonban olyan helyek is, ahol ezek a képek évről-évre ott „lógnak” a falon, anélkül, hogy a gyermekek valóban „látják” is azokat, vagy részletesebben megtekintették volna őket. Így pedig vajmi keveset ér a képek ki-függesztése.

A képek főcélja a fantázia segítése. Már maguk az elbeszélések is élénken foglalkoztatják a gyermek fantáziáját, de ha a gyermek a történetet képen ábrázolva is látja, akkor az elképzelés sokkal elevebb, konkrétabb és érzelemkeltőbb. A képet azonban nem elég a tanuló elé állítani. Beszédessé kell tennünk a számára. Ha az osztályteremben van, használjuk fel alkalomadtán tanításunkban, ha pedig a folyosón, tegyük alája magyarázó szöveget, amely megindítja a gyermek fantáziáját. Nem elégséges a pusztán cím, amely igen sokszor nem is elég kifejező. (Pl. Az egri nők, Szent László stb.) Ha ezen képek alá megfelelő, rövid magyarázó szöveget tennénk, felkeltenénk a tanulók figyelmét, azt újra és újra elolvasnák, megértenék a képet s nem tűnne el emlékezükből. Próbáljuk csak meg, hány gyermek tudja elmondani, milyen képek vannak a folyosón? vagy akár a tanteremben is? Ezek a képek nem élnek a gyermek tudatában. Tehát tudatossá kell tenni őket azzal, hogy megbeszéljk a képeket. Hogyan? Minden képszemléltetésnél három szempont legyen irányító: **Mi van a képen? — Mit csinálnak rajta a szereplők? — Miért csinálják?** A gyermekek e kérdésekre keresik a feleleteket és így **ön-tevékenységet fejtenek ki**. De van a tudatossá tett képeknek egy másik haszna is: **összefoglalják és ismételtetik a történetet**. A kép segítségével így sokszor a leggyengébb tehetségű gyermekek is befogadják a történetet, annál is inkább mert a **kép esztétikai élvezet forrása** lévén, a gyermek újra és újra átérzi azt és így önkénytelenül ismételi. Különösen fontos a kép-magyarázó szöveg burkolt értelmű allegorikus vagy szimbolikus képek alatt, amilyenek ma az irredenta képek. A gyermeknek itt bizonyos mankóra, megindításra van szüksége, amit az alája írott szöveg lesz hivatva megadni. Csakis az így kitett és tudatossá tett képeknek lesz valóban nevelő értéke — ha ugyan nem kizárólag a tanterem, vagy a folyosó díszítésére szolgál csupán, — amit mégse hinnénk. (V.)